

Hallituksen esitys eduskunnalle nuorisolaiksi HE 111/2016 vp
Kirkkohallituksen asiantuntijalausunto eduskunnan sivistysvaliokunnan kuulemista varten

Kiitämme eduskunnan sivistysvaliokuntaa kutsusta tulla kuultavaksi koskien nuorisolain uudistamista.

Nuorisolaissa huomioidaan varsin monipuolisesti nuorisotyön kentän ajankohtaiset kehittämistarpeet ja haasteet. Laki selkiyttää työalaan liittyviä hallinnollisia vastuualueita ja määritelmiä. Nuorisolain laajana säilynyt ikämäärittely (0–28 vuotiaat) nähdäksemme tulee vahvistamaan sekä osallistumista kehitystason mukaiseen toimintaan että yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden toteutumista. Laaja ikärajamäärittely myös mahdollistaa moniammatillisen perhetyön kasvatustyön työaloilla sekä tukee varhaiskasvatuksen ja nuorisotyön välistä yhteistyötä. On hyvin myönteistä, että nuorten omat oikeudet asetetaan nyt lain lähtökohdaksi. Liian usein nuoria ja nuoruutta tarkastellaan avun ja tuen tarpeen tai aikuislähtöisen huolipuheen kautta. Kovin helposti aikuiset ja nuoret keskustelvat toistensa ohi. Nyt lain tavoitteeksi on selkeästi asetettu nuorten kuulemisen, osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen. Useissa tutkimuksissa lapsia ja nuoria koskeva palvelujärjestelmä on todettu sirpaleiseksi. Läheskään kaikkia nuoria ei tavoiteta eikä eriarvoisuuteen liittyviä kasvavia ongelmia kyetä tasoittamaan. Maassamme eriarvoisuus näyttää kasautuvan tietyille nuorille ja heidän perheilleen. Yhä useammin ulkopuolisuus on periytyvää, ja siksi hyvin sitkeää laatua.

Kun yhteiskunnassa halutaan luoda pysyvämpiä, vaikuttavampia ja nuorten elämänkulun monimuotoisuutta ymmärättäviä ratkaisuja, nousee avainasemaan eri toimijoiden välinen yhteistyö ja alueellinen kattavuus. Esitämme syvän huolemme siitä, että vaikka nuorisolaissa halutaan edistää monialaista yhteistyötä (3 luku 9 §), on kirkon ja seurakuntien erittäin laaja ja monipuolinen työ lasten ja nuorten parissa häivytetty laista lähes olemattomiin. Tähän ei mielestämme ole varaa, vaan lastemme ja nuortemme tulevaisuus aivan oikeasti tarvitsee kaikkien toimijoiden työn arvostusta ja yhteistyötä.

Seurakunnat mainitaan lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ainoastaan yhdessä kohtaa (2 luku 4 § Valtion vastuu). Kun puhutaan kunnan vastuusta (3 luku 8 §) seurakuntia ei mainita lainkaan. Tämä on perin outoa jo siksi, että seurakunnat ovat lapsi- ja nuorisotyössään kuntien keskeisimpiä kumppaneita. Käytännössä lähes kaikki suomalais-

set peruskoulut tekevät yhteistyötä paikallisen seurakunnan kanssa.

Voi olla, että ministeriö on ajatellut kuittaavansa kirkon ja seurakuntien toiminnan sisällyttämällä ne muihin yhteisöihin (2 luku 4 §) tai muihin nuorisotyötä tekeviin tahoihin (3 luku 8 §) tai muihin nuorten palveluja tuottaviin yhteisöihin (3 luku 9 §). Tämä on mielestämme ongelmallista yhtäältä sen vuoksi, että kirkko ja seurakunta on kuntiin verrattava julkisyhteisö, toisaalta sen vuoksi, että seurakuntien lapsi- ja nuorisotyö on volyymiltaan ja alueelliselta kattavuudeltaan erittäin laajaa.

Kirkon nuorisotyönohjaajia on virassa Hangosta Utsjoelle yhteensä 1200 henkilöä. Kirkon kasvatuksen kentässä työskentelee yhteensä 4000 koulutettua aikuista. Kirkon koko budjetista noin kolmasosa eli 340 miljoonaa euroa menee lapsi- ja nuorisotyöhön. Kannattaa huomata, että kirkon nuorisotyön merkitys ei millään tavalla rajaudu vain perinteisesti ymmärrettyyn uskonnolliseen hartauselämään. Tutkimusten mukaan nuori kokee esimerkiksi rippikoulu- ja isostoiminnassa itsetuntonsa vahvistuvan, rohkeutensa olla oma itsensä lisääntyvän ja vastuun omista teoista lujittuvan. Nämä ovat juuri sellaisia lopputuloksia, joita nuorisolaissakin tavoitellaan.

Kun Suomi on varsin nopeassa tahdissa kohdannut pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden haasteen, on ilahduttavaa huomata, kuinka seurakunnat ovat nopeasti aloittaneet erilaisia tukitoimia ja menneet mukaan yhteistyöverkostoihin turvapaikanhakijoiden auttamiseksi. Silloinkin, kun yhteistä kieltä ei ole eikä tulevaisuudesta voida sanoa mitään varmaa, on paljon merkitystä sillä, että nuorisotyöntekijä tulee vastaanottokeskukseen ja käynnistää jalkapallo-ottelun turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten nuorten kanssa. Nuorisolaissa esiin nostetut monikulttuurisuus ja yhteisvastuu ovat nimenomaisesti alueita, joissa kirkolla, seurakunnilla, Kirkon ulkomaanavulla ja kristillisillä järjestöillä on valtavasti osaamista ja valmiita hyväksi havaittuja toimintamalleja. Näillä toimijoilla on myös keskeinen rooli silloin, kun halutaan ennaltaehkäistä ääriajattelua ja väkivaltaista ekstremismia.

Haluamme vielä liittyä siihen näkemykseen, jonka 125 valtakunnallista nuoris- ja kasvatustalan järjestöä edustava Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry on esittänyt omassa lausunnossaan: *Seurakunnat tulee mainita valtion ja kunnallisen nuorisotyön yhteistyökumppanina nuorisotalan järjestöjen ja nuorten parissa töitä tekevien yhteisöjen rinnalla, sillä ne ovat kuntien suurin yhteistyökumppani ja yhteistyöllä on pitkät ja laajat perinteet. Seurakunnat myös muodostavat koko maan kattavan yhteistyöverkoston.*

Sanatarkat muutosehdotukset

Kirkkohallitus ja Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ehdottavat 3 luvun 8 §:ään lisäystä ”*seurakuntien*”:

Kunnan tulee 1 momentissa tarkoitettua tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.”.

Ehdotamme myös 3 luvun 9 §:ään lisäystä: ”*seurakuntien*”

Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa.

Pekka Huokuna, kirkkoneuvos

Jarmo Kokkonen, apulaisjohtaja